

הרטוריקה החזותית בקריקטורות על שרה נתניהו

אורנה בן-מאיר*

תקציר

שרה נתניהו היא דמות רווחת במרחב הפוליטי הישראלי אשר לנוכחותה משמעות סימבולית אמביוולנטית. מחד-גיסא, היא לא נבחרת ציבור, מאחר שלא נכנסה לחיינו כתוצאה מהליך פוליטי דמוקרטי, אלא הגיעה לשם בזכות מצבה המשפחתי, נישואיה לראש הממשלה הנבחר. מאידך-גיסא, משקלה הסגולי בזירה הפוליטית משמעותי וכבד ערך, הרבה מעבר לתפקידה הייצוגי המסורתי, המכונה במחקר "נשואה למשרה" (Finch: 2012). יש לה נוכחות תמידית בצמוד לבעלה כמעט בכל אירוע ציבורי והיא מלווה אותו בכל ביקוריו הבינלאומיים. יתר על כן, הדיווחים התקשורתיים בנוגע להתנהלותה במעון השרד, שהגיעו עד לחקירות במשטרה, לצד עדויות על מעורבותה בהכרעות הפוליטיות של בעלה, ובימים אלו – חיי ההדוניזם הראוותני – כולם מעצימים את נוכחותה הציבורית, ומזינים תדיר את האמביוולנטיות כלפיה. באמצעות מחקר חזותי-איקונוגרפי של הקריקטורות של שרה נתניהו, דן מאמר זה בנרטיב הביקורתי של הדימוי הציבורי שהן מנסחות. המאמר מציג את האמצעים הרטוריים שנוקטים הקריקטוריסטים – פרפראזה חזותית, פרפראזה מילולית, אנלוגיה, היסק, חזרה והמטאפורה החייתית. הן תורמות לפרישה של שבע תמות הבונות את הנרטיב הזה: השמלה השחורה, הניקיון, המלוכה, הגלידה, השליטה מאחורי הקלעים, "השיגעון" והחזירות. נרטיב זה בעל שבעת-הצירים משרטט פרסונה מפלצתית-מיתית, המבטאת את הרגשות של אגרסיה, עוינות ושנאת נשים במרחב הציבורי הישראלי, שבעצם מכוונים לבעלה, ראש הממשלה בנימין נתניהו.

* ד"ר אורנה בן-מאיר, היא מעצבת אופנה ותלבושות. בעלת תואר דוקטור בהצטיינות יתרה מאוניברסיטת תל אביב. מרצה בכירה במרכז האקדמי ויצ"ו חיפה ובסמינר הקיבוצים. תחומי המחקר שבהם היא מרבה לפרסם הם עיצוב במה בתיאטרון הישראלי, הומור ואופנה והומור בקריקטורות.